

Rekursjon

I. TRE AV REKURSIVE KALL,

rekursjonsdybde

terminering — ordning

II. INDUKTIVE DATA TYPER

og Rekursjon over slike

III. ~~Ø~~SPLITT OG ~~Ø~~HERSK~~Ø~~ — ~~Ø~~ROB~~Ø~~LEMLFISNING VED REKURSJON

IV. STABEL AV REKURSIVE KALL

iterasjon til rekursjon

rekursjon implementert som iterasjon

V. KORREKTHET

terminering

invarianter

1. En metode “kaller seg selv”

```
/** en heltallsfunksjon fakultet (factorial (!)) defineres som  
* 0! = 1  
* (n+1)! = (n+1) * n!  
*/
```

```
/** Algoritme som beregner fact(n)  
* @param n >= 0  
* @return fact(n)  
* @exception ingen unntak **/
```

```
int fact( int n ) {  
    int r = 1;  
    while (n > 1)  
        r = r * n;  
        n = n - 1;  
    return r;  
}
```

```
int fact( int n ) {  
    if (n <= 1) return 1;  
    else return n * fact( n-1 );  
}
```

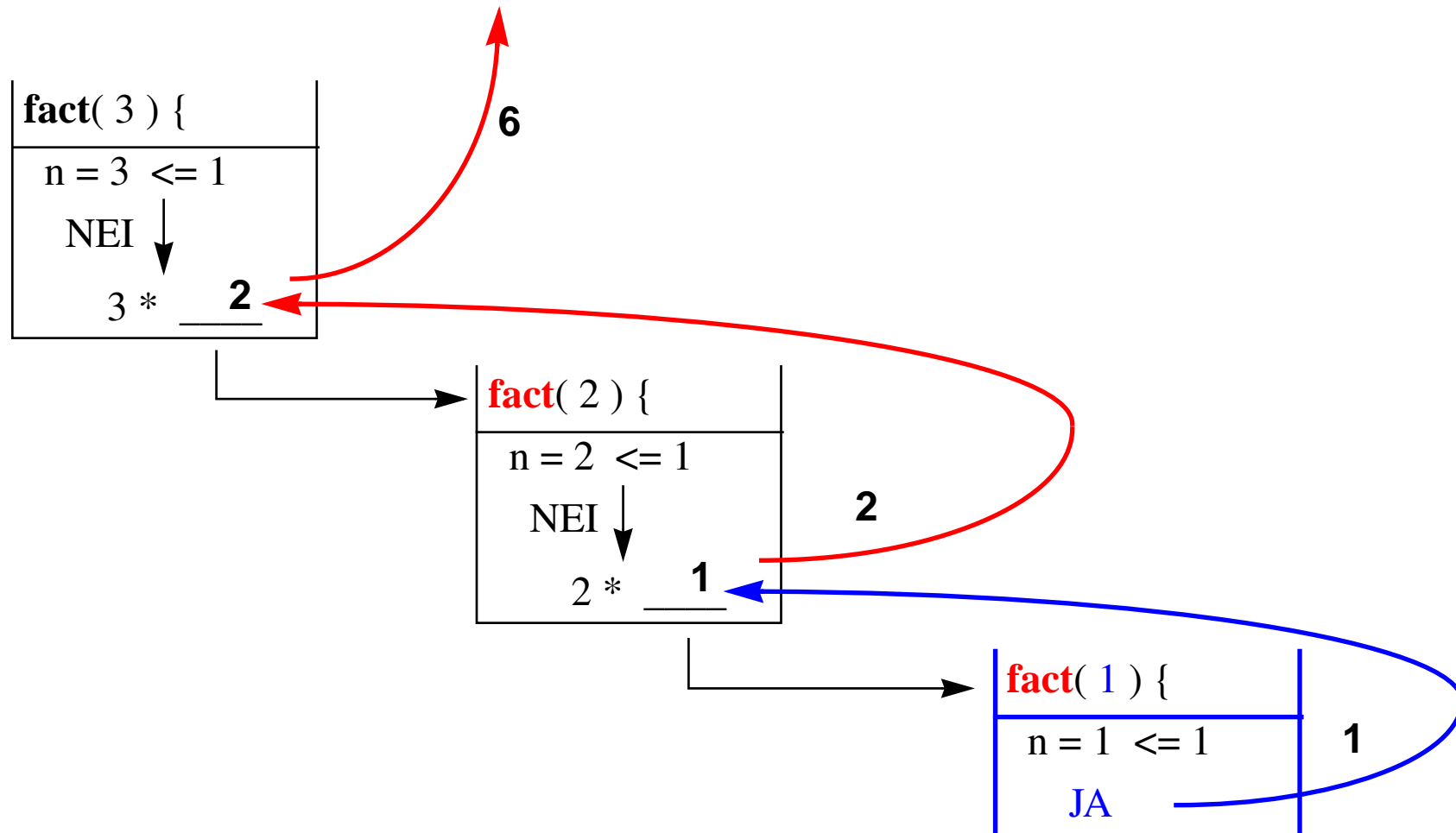
- fact(n) vil alltid terminere – Hvorfor?
- Hva med:

```
int hack( int n ) {  
    if (n <= 1) return 1;  
    else return n * hack( n+1 );  
}
```

1. En metode “kaller seg selv”

```
/** heltallsfunksjon fact (!):  
 * 0! = 1  
 * (n+1)! = (n+1) * n!  
 */
```

```
int fact( int n ) {  
    if ( n <= 1 ) return 1;  
    else return n * fact( n-1 );  
}
```


1. Rekursjonstre og -dybde

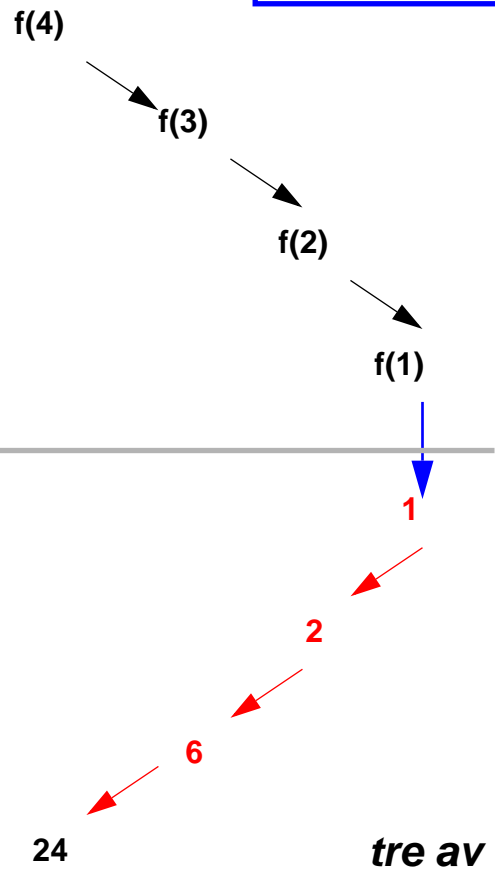
$fact(0) = 1$
 $fact(1) = 1$
 $fact(n+1) = (n+1) * fact(n)$

```

int fact(int n) {
  if (n <= 1) return 1;
  else
    return n * fact(n-1);
}
    
```

returner i **basistilfelle**

ellers beregn
 rekursivt **enkler**
 (mindre) deler og
 sett disse sam-

$f(4) \dots ?$
 $\text{--- } f(3) \dots ?$
 $\text{--- } \text{--- } f(2) \dots ?$
 $\text{--- } \text{--- } \text{--- } f(1) \dots ?$
 $\text{--- } \text{--- } \text{--- } > 1$
 $\text{--- } \text{--- } > 2$
 $\text{--- } > 6$
 > 24

rekkefølgen
 av kall

rekursjonsdybde

#svarte = #røde linjer = # rekursive kall .....
 inntil basistilfelle er nådd (=høyden av treet)

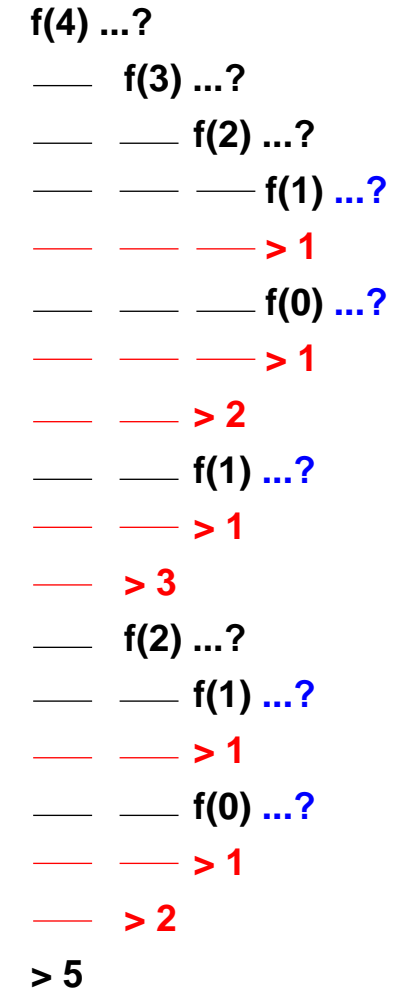
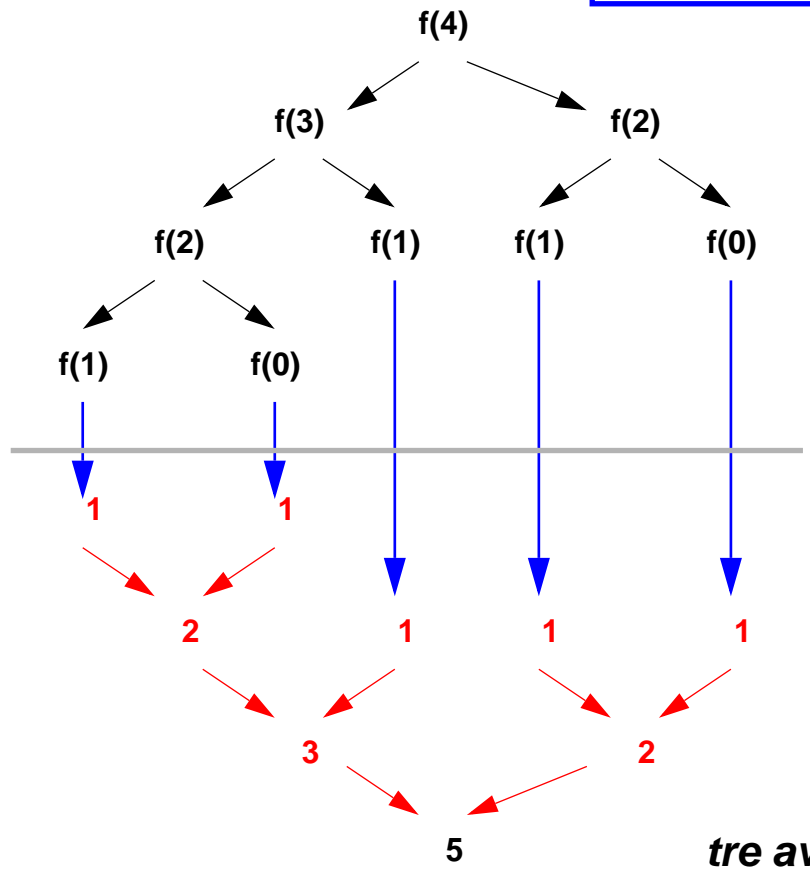
1. Rekursjonstre og *-dybde*; Eks: Fibonacci-tallene

fib(0) = 0
 fib(1) = 1
 fib(n+2) = fib(n) + fib(n+1)

```
int fib(int n) {
    if (n==0 || n==1) return 1;
    else
        return fib(n-1) + fib(n-2);
}
```

returner i **basistilfelle**

ellers beregn
 rekursivt **enklere**
 (mindre) deler og
 sett disse sam-

rekursjonsdybde
 #svarte = #røde linjer = # rekursive kall .....
 inntil basistilfelle er nådd (=høyden av treet)

Rekursjonstre og -dybde; Quicksort

Rekursjon som en generell strategi for problemløsning og algoritmedesign

Gitt en instans **n** av et problem **P** :

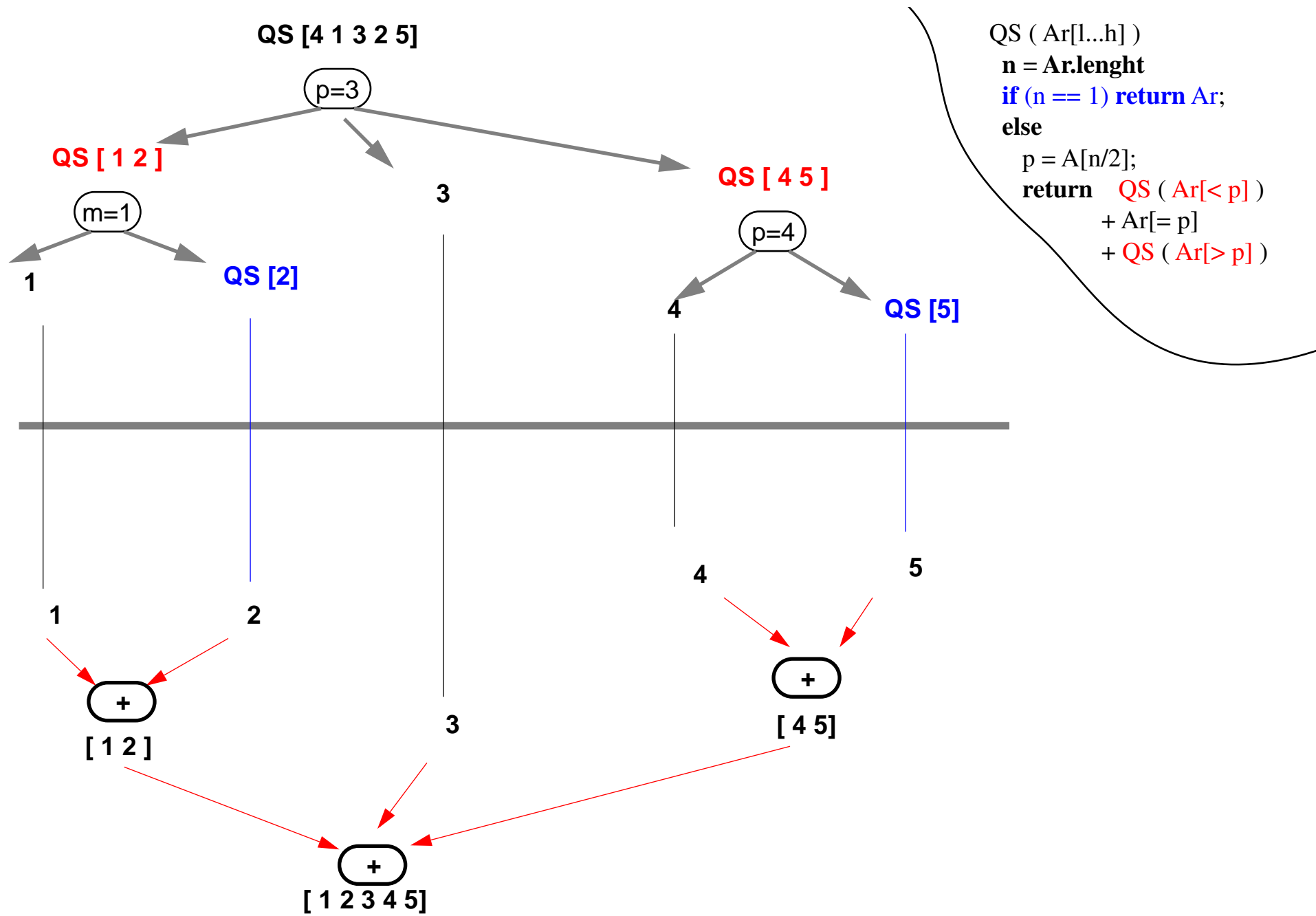
1. hva gjør jeg når **n** er basis tilfelle
2. hvordan konstruere løsning for **n** utfra *løsninger for noen instanser mindre enn n*

P = sorter input array A

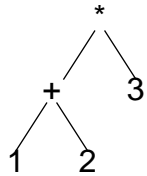

```
/* int[] SS(int[] A,k) {
*   initielt kall med SS(A,0)
*   n = A.length;
*   if (k==n-1) { return A; }
*   else {
*       i= indeksen til minste elementet
*       i A[k...n-1];
*       bytt A[k] med A[i];
*       return SS(A, k+1); } } */
```

```
/* int[] QuickSort ( int[] A ) {
*   int n = A.length;
*   if (n == 1) { return A; }
*   else {
*       p = A[n/2] – pivot
*       t1 = [x : x ∈ A & x < p] og t3 = [x : x ∈ A & x > p];
*       t2 = [x : x ∈ A & x = p];
*       sorter rekursivt begge (mindre) array
*       r1 = QuickSort ( t1 ) og
*       r3 = QuickSort ( t3 )
*       return r1 + t2 + r3
*   } }
**/
```


pre-, post- og (for binære trær) innorden

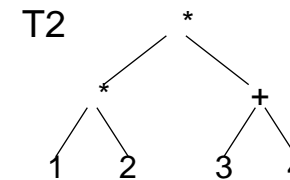
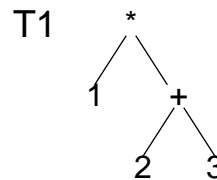
```
inn(T) =
if (T != null)
{ inn(T.left)
  write(T.data)
  inn(T.right)
}
1 + 2 * 3
```

```
pre(T) =
if (T != null)
{ write(T.data)
  pre(T.left)
  pre(T.right)
}
* + 1 2 3
```

```
post(T) =
if (T != null)
{ post(T.left)
  post(T.right)
  write(T.data)
}
1 2 + 3 *
```

```
innP(T) =
if (T != null)
{ write(T)
  innP(T.left)
  write(T.data)
  innP(T.right)
  write(T)
}
(( (1) + (2) ) * (3) )
```

Skriv resultater av kallene inn(T), pre(T), post(T) for følgende trær T1, T2

2. Induktive Data Typer *(vilkårlig store men endelige)*

naturlige tall N:

basis: **0** er et N

hvis **n** er et N

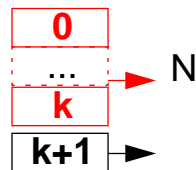
s er: **n+1** et N

array av N: A(N)

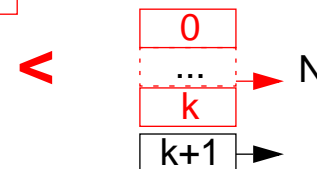
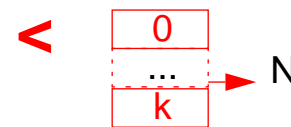
basis **0** -> N er A(N)

hvis **[0...k]** -> N er A(N)

s er **[0...k,k+1]** -> N en A(N)

“Strukturell ordering”

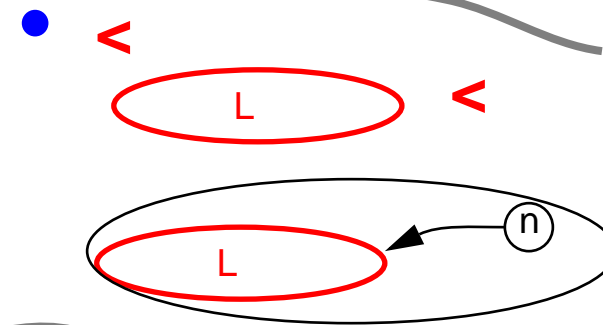
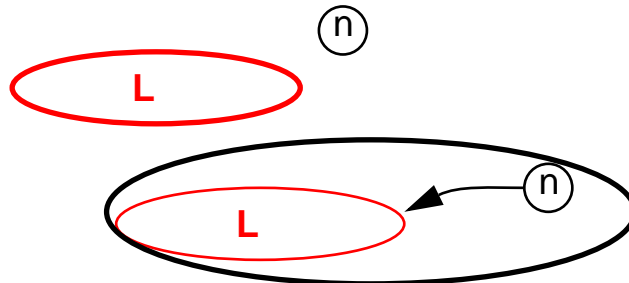

Lister av N: L(N):

basis: **null** er en L(N)

hvis **L** er L(N) og n er N

s er: **(n,L)** en L(N)

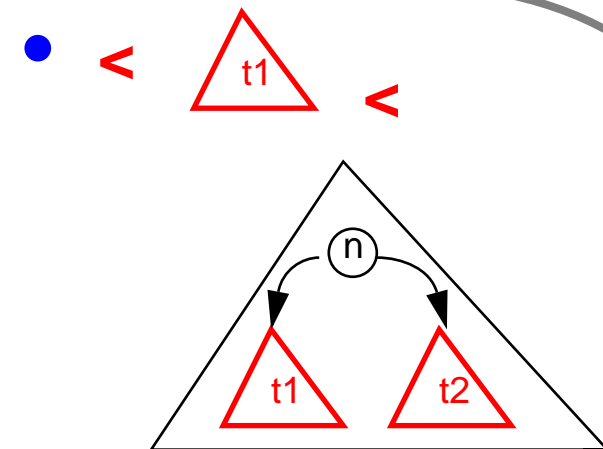
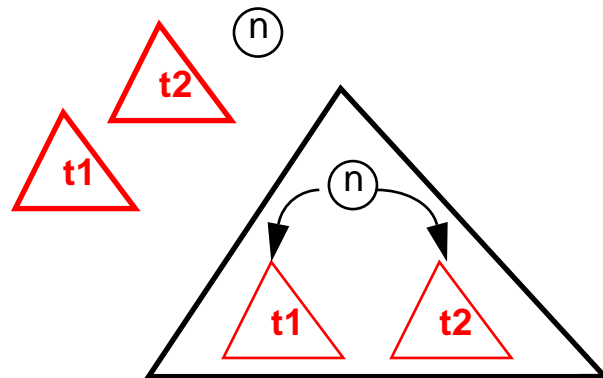

Binære Trær av N: BT(N):

basis: **null** er et BT(N)

hvis **t1, t2** er BT(N) og n er N

s er: **(t1, n, t2)** et BT(N)

2. Induktiv oppbygging -> rekursive beregninger

induktiv definisjon = fra basis og oppover ***** rekursjon = fra toppen mot basis

Nat basis: 0 ind: n+1		int fib(n) { if (n==0 n==1) return 1; else return fib(n-1) + fib(n-2); }	int fact(n) { if (n <= 0) return 1; else return n * fact(n-1); }
Array[Int] basis: [0] -> Int ind: [0.. k-1, k] -> Int		void inc(int[] A, int k) { A[k]++; if (k > 0) inc(A,k-1); }	int sum(int[] A, int k) { if (k==0) return A[0]; else return A[k] + sum(A,k-1); }
Liste[Int] basis: null ind: (n,hale)	class LS { int n; LS hale; }	void inc(LS L) { if (L==null) { } else { n++; inc(L.hale); } }	int sum(LS L) { if (L==null) return 0; else return sum(L.hale) + n; }
BinTree[Int] basis: null ind: (left,n,right)	class BT { int n; BT left; BT right; }	void inc(BT B) { if (B==null) { } else { n++; inc(B.left); inc(B.right); } }	int sum(BT T) { if (T==null) return 0; else return n + sum(T.left) + sum(T.right) ; }
FRAKTALer			

Hva beregnes av følgende... ?

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 0 \text{ else } x + f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 0 \text{ else } x*x + f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 0 \text{ else } 1 + f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 5 \text{ else } f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 1 \text{ else } f(x-1) + f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 0) \text{ then } 1 \text{ else } 2 * f(x-1);$ $f(n) = ?$

$f(x: \text{int}) = \text{if } (x \leq 1) \text{ then } 0 \text{ else } 1 + f(x-2);$ $f(n) = ?$

Tegn tre av rekursive kall for hver f-funksjon ved kall $f(3)$;

Gjensidig rekursjon:

(La [] betegne en tom liste mens $x::xs$ en liste med x som første elementet etterfulgt av listen xs ;

f.eks. listen $[1,2,3]$ kan skrives som $1::2::3::[]$.)

$flat([]) = []$

$flat(l::ls) = aux(l, ls)$

$aux([], ls) = flat(ls)$

$aux(x::xs, ls) = x :: aux(xs, ls)$

Hva slags argument (av hvilken type) forventes av $flat$?

Hva blir resultatet av $flat([[1,2], [2,3]])$; ? av $flat([[1,2], [2,3], [], [4,5,6]])$; ?

3. “Splitt og hersk” (engelsk: Divide and Conquer)

Rekursjon som en generell strategi for problemløsning og algoritmedesign

Gitt en instans n av et problem P :

1. hva gjør jeg når n er basis tilfelle ?
2. hvordan konstruere løsning for n utfra *løsninger for noen instanser mindre enn n* ?

$P(n) = \text{bergen } 2^n$

---

1. hva gjør jeg når $n = 0$?
returner $2^0 = 1$
2. hvordan konstruere løsning for n utfra *løsning for $n-1$* ?
 $2^n = 2 * 2^{n-1}$, altså
returner $2 * P(n-1)$

$$P(0) = 1$$

$$P(n+1) = 2 * P(n)$$

$$P(x) = \text{if } (x=0) \text{ then } 1$$

$$\text{else } 2 * P(n-1)$$

3. “Splitt og hersk” (engelsk: Divide and Conquer)

Rekursjon som en generell strategi for problemløsning og algoritmedesign

Gitt en instans **n** av et problem **P** :

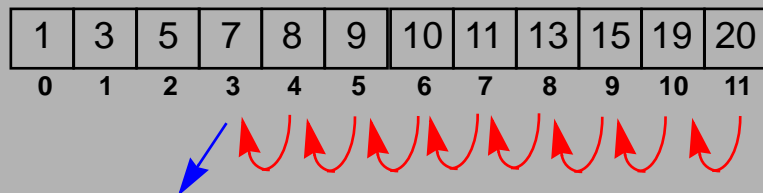
1. hva gjør jeg når **n** er basis tilfelle
2. hvordan konstruere løsning for **n** utfra løsninger for noen instanser **mindre enn n**

P = finn et gitt element **x** i en array **A**

Hvis **A** er usortert :

```
sjekk A[n];  
hvis x ikke er der, lett i A[0...n-1]  
/* initielt kall med FE(A, x?, A.length-1) */  
int FE(int[] A, x, k) {  
    if (k < 0) return -1;  
    else if (A[k]==x) return k;  
    else return FE(A, x, k-1); }
```

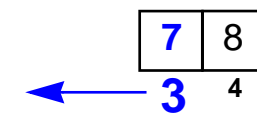
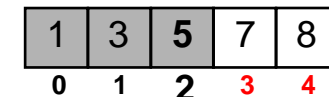
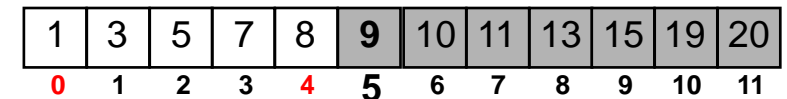
FE(A, 7, 11)

Hvis **A** er sortert ...

```
/* initielt kall med  
* BS(A, x?, 0, A.length) */  
int BS(int[] A, x, l, h) {  
    m = (l+h) / 2;  
    if (l > h) return -1;  
    else if (A[m] == x) return m;  
    else if (A[m] < x)  
        return BS(A, x, m+1, h);  
    else return BS(A, x, l, m-1); }
```

BS(A, 7, 0, 11)

3. “Splitt og hersk” (engelsk: Divide and Conquer)

Rekursjon som en generell strategi for problemløsning og algoritmedesign

Gitt en instans **n** av et problem **P** :

1. hva gjør jeg når **n er basis tilfelle** ?
2. hvordan konstruere løsning for **n** utfra **løsninger for noen instanser mindre enn n** ?

P(s) = les input strengen tegn-for-tegn **s** lenge det er et siffer,
og returner heltallet (samt resten av strengen): _____

$P(0) = (0, [])$, $P(2sd) = (2, sd)$, $P(0abcd) = (0, abcd)$, osv

1. hva er basistilfelle? – **s** er tom, eller **“d::rest”** der tegnet **d** ikke er et siffer,
hva gjør jeg da? – returnerer det akkumulerte resultatet og resten av strengen
– **P(i, []) = (i, [])**
– **P(i, d::rest) = (i, d::rest)**
2. hvordan konstruere løsning for **“d::rest”** utfra **løsning for “rest”** (når **d** er et siffer) ?
– **i*10 + d** er den nye akkumulerte tallverdien
– fortsett med **P(i*10 + d, rest)**

```
parseInt(s:string) = first( P(0,s) );  
P(i,[]) = ( i, [] )  
P(i,d::rest) = if (not digit(d)) then ( i, d::rest )  
               else P( i*10 + int(d), rest )
```

4. Iterasjon til **rekursjon**

```
/** @param n > 0
    @return 1+2+...+n */
int sumIter(int n) {
    int res =0;
    while (n > 0) {
        res = res + n;
        n = n-1;
    }
    return res;
}
```

```
/** @param n > 0
    @return 1+2+...+n */
int sumRek(int n) {
    if (n == 0) return 0;
    else return n + sumR(n-1);
}
```

Generellt, dog ikke 100% riktig:

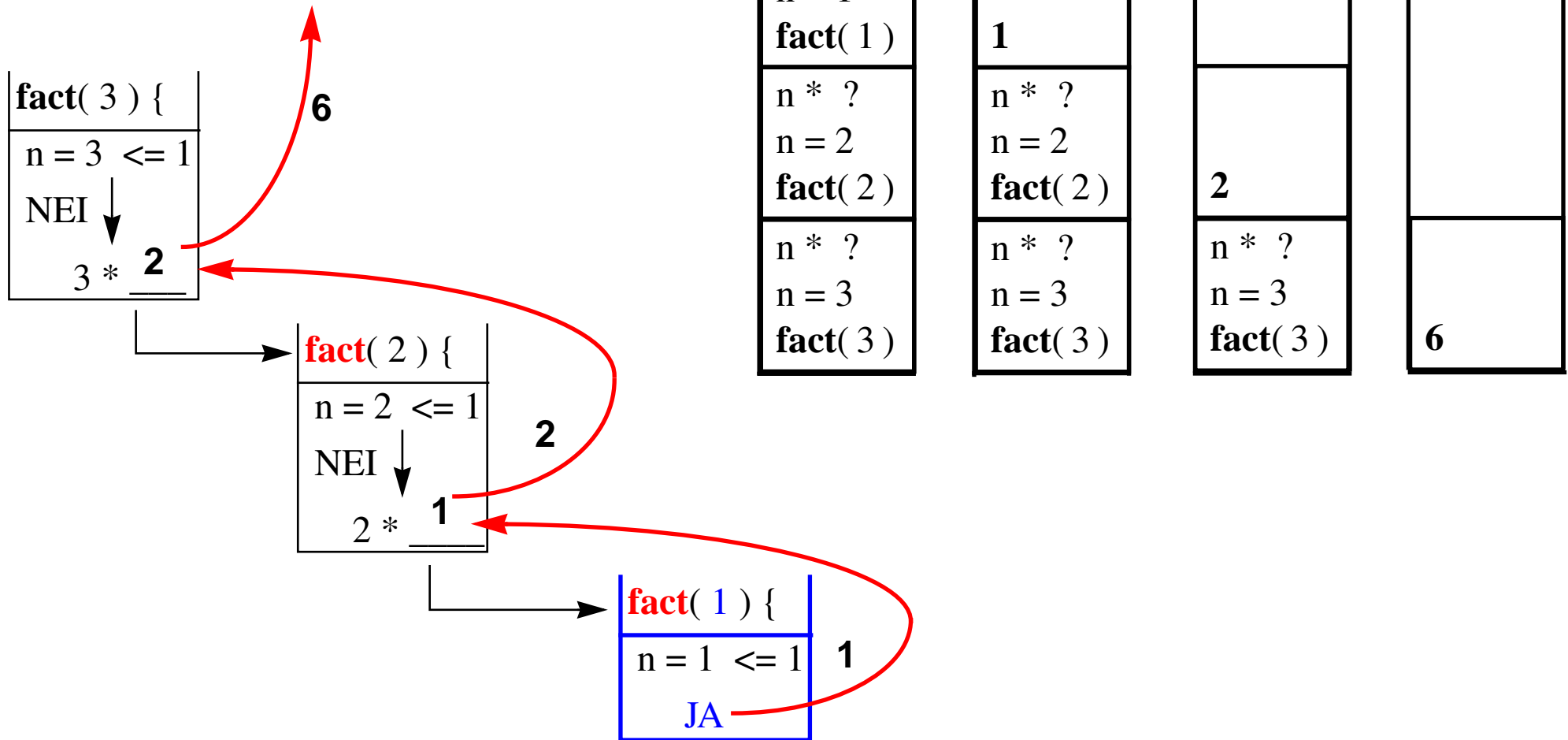
```
int Iter(int n) {
    res= init;
    while ( fortsett(n) ) {
        res= Kroppen(n,res);
        oppdater(n);
    }
    return res;
}
```

```
int Rekursiv(int n) {
    if ( !fortsett(n) ) return basetilfelle / init;
    else return Kroppen(n, Rekursiv(oppdater(n)));
}
```

*Enhver iterasjon kan skrives som **rekursjon**
... t.o.m. som **hale-rekursjon***

4a. Rekursjon implementeres med en stabel

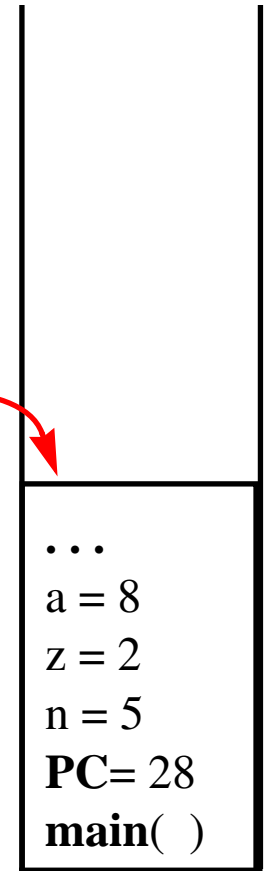
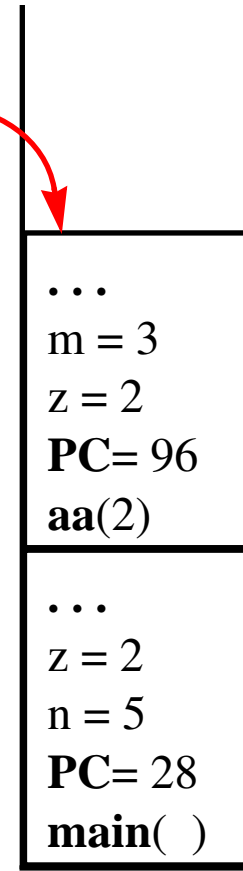
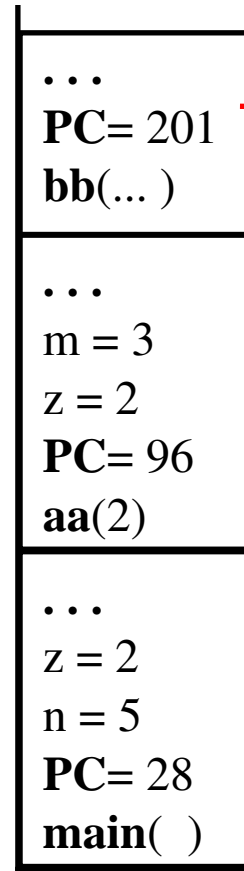
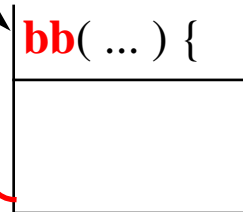
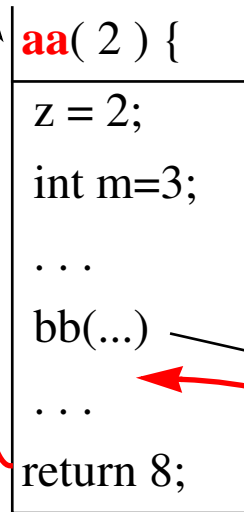
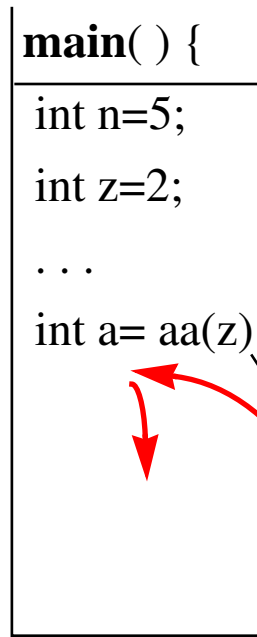
```
public int fact( int n ) {
    if (n <= 1) return 1;
    else return n * fact( n-1 );
}
```


'Method Stack'

```
main() {  
    int n=5;  
    int z=2;  
    ...  
28   int a= aa(z);  
    ...  
}  
  
int aa(int z) {  
    int m=3;  
    ...  
96   bb(...);  
    ...  
    return 8;  
}  
  
201 void bb(...) {  
    ...  
}
```


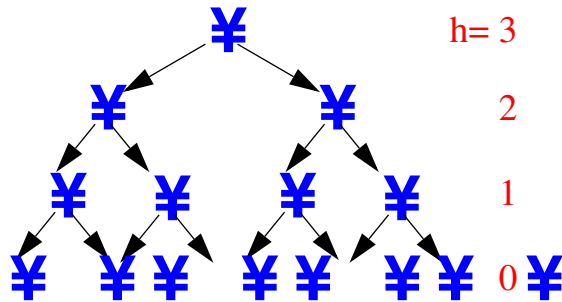
Kompleksitet av en rekursiv funksjon

avhenger av

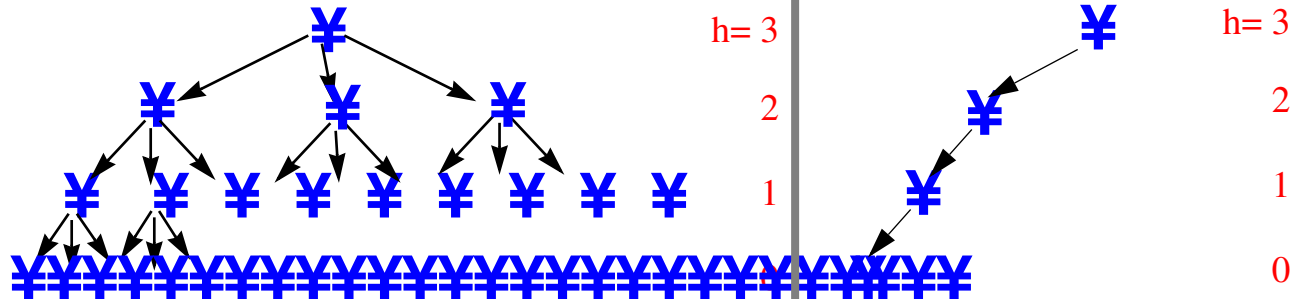
- “**størrelsen på steget**” i hvert rekursivt kall (høyden av treet)
- **antall rekursive kall** i hvert steg (“bredden” av forgreninger)
- arbeidsmengden ved “sammensetting” av resultater fra rekursive kall. Anta dette $O(1)$ i eksemplene under.

Analyse vha **REKURSJONSTRE**

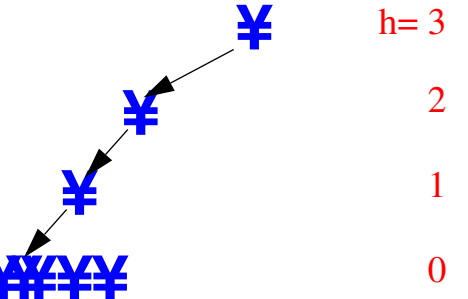
$R(n)$ har 2 rekursive kall til $R(n-1)$
 $R(n+1) = R(n) + R(n) \quad O(2^{n+1} - 1)$

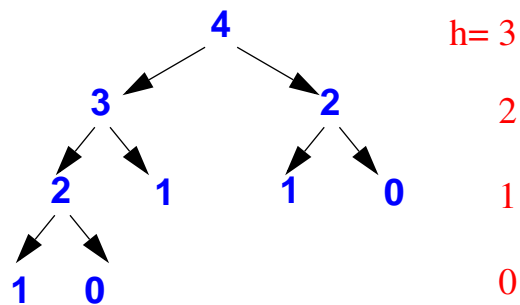
$R(n)$ har 3 rekursive kall til $R(n-1)$
 $R(n+1) = R(n) + R(n) + R(n) \quad O(3^{n+1} - 1)$

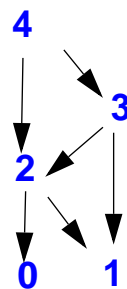
$R(n)$ har 1 rek. kall til $R(n-1)$
 $R(n+1) = R(n) + c \quad O(n)$

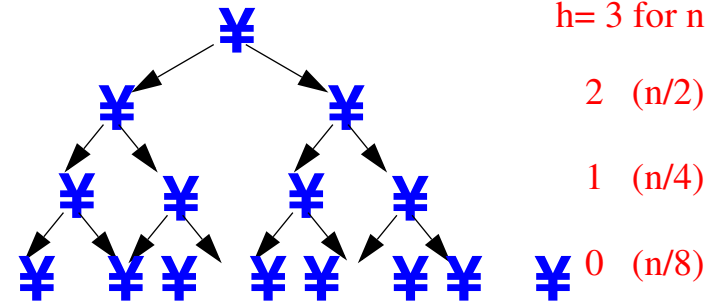
$R(n)$ har rek kall til $R(n-1)$ og $R(n-2)$
 $R(n+2) = R(n+1) + R(n) \quad O(1.6^n)$

Fibonacci kan dog forenkles til: $O(n)$

$R(n)$ har 2 rek. kall til $R(n/2)$ $2^{\log(n)+1} - 1 = 2n - 1 = O(n)$
 $R(n) = R(n/2) + R(n/2)$

5. Korrekthet

Gitt en instans n av et problem P :

1. hva gjør jeg når n er basis tilfelle

2. hvordan konstruere løsning for n utfra løsninger for noen instanser mindre enn n

```
P(n)  
if Basis(n)  
    return ???  
  
else  
    return  
    Kombiner(P(m1) ... P(mk))
```

Terminering:

```
P(n)  
if Basis(n)  
    – stopper rekursjon  
  
else  
    – garanter at hver  $m_i < n$ ,  
    er nærmere Basis
```

Korrekthet:

```
P(n)  
if Basis(n)  
    – kontroller korrekt utførelse  
  
else HER MÅ VI VISE HVIS -> SÅ  
    – HVIS hvert rekursivt kall P(mi)  
    returnerer riktig resultat  
  
!!! DET OVENSTÅENDE ANTAR VI !!!  
    – SÅ gir Kombiner(P(m1) ... P(mk))  
    riktig resultat
```

*kombinasjon opprettholder
rekursjons-invariant*

5. Korrekthet

Gitt en instans n av et problem P :

1. hva gjør jeg når n er basis tilfelle

2. hvordan konstruere løsning for n utfra løsninger for noen instanser mindre enn n

```
sum(n)
  if  $n == 0$ 
    return 0

  else
    return
       $n + \text{sum}(n-1)$ 
```

Terminering:

```
sum(n)
  if  $n \leq 1$ 
    - stopper rekursjon

  else
    - hver  $n-1 < n$ ,
      er nærmere Basis
```

Korrekthet:

sum(n)

if $n == 0$

- resultat er 0 : $\sum_{i=0}^0 i = 0$

else HER MÅ VI VISE **HVIS** -> **SÅ**

- **HVIS** rekursivt kall **sum(n-1)**
returnerer riktig resultat

!!! DET OVENSTÅENDE ANTAR VI !!!

- **SÅ** gir $n + \text{sum}(n-1)$

riktig resultat : $\sum_{i=0}^n i = n + \sum_{i=0}^{n-1} i$

kombinasjon opprettholder

$$\text{sum}(n) = \sum_{i=0}^n i$$

Korrekthet: rekursjons-invariant

```

/* int[] QS(int[] A) { int n= A.length;
 *   if (n == 1) { return A; }
 *   else {
 *     velg pivot p ∈ A og
 *     del A i :
 *     A1= { x∈A | x ≤ p} og A2 = { x∈A | x > p};
 *     sorter rekursivt (mindre) delene
 *     r1= QS(A1) og
 *     r2= QS(A2)
 *     return r1 + r2 }
 */

```

Invariant:

QS(A) returnerer sortert argument A:

if n==1 – da er A sortert

else – deler A i to disjunkte deler

A1= { x∈A | x ≤ p} og A2 = { x∈A | x > p}

r1= QS(A1) *returnerer sortert A1*

r2= QS(A2) *returnerer sortert A2*

men da er r1+r2 sortert siden A1 < A2

```

/* int[] MS(int[] A) { int n= A.length;
 *   if (n == 1) { return A; }
 *   else {
 *     del A i midten i :
 *     A1= A[0...n/2] og A2 = A[n/2+1...n];
 *     sorter rekursivt (mindre) delene
 *     r1= MS(A1) og
 *     r2= MS(A2)
 *     return flettet resultat av
 *     rekursive kall FL(r1,r2) }
 */

```

Invariant:

.....

if lgh==1 – da er A .....

else – deler A i to disjunkte deler

A1= A[0...n/2] og A2= A[n/2+1...n]

r1= MS(A1) .....

r2= MS(A2) .....

hvis .....

så returnerer hele else-grenen sortert A

Korrekthet: rekursjons-invariant

```
/* int BS(int[] A, int x, int l, int h) {  
 *   int m= (l+h) / 2 ;  
 *   if (l > h) return -1;  
 *   else if (A[m] == x) return m;  
 *   else if (A[m] < x) return BS(A, x, m+1, h);  
 *   else return BS(A, x, l, m-1); }  
*/
```

Invariant:

*argumentet A er sortert &
er x i A, så er den mellom [l ... h]
(initsielt kall med (A, x, 0, A.length-1)*

if l > h – x kan ikke være der (-1 er riktig)

else if A[m] = x – da har vi funnet den (m er riktig)

else if A[m] < x –

er x i A, så må den være mellom [m+1... h]

BS(A, x, m+1, h) vil returnere riktig resultat

else A[m] > x –

er x i A, så må den være mellom [l ... m-1]

BS(A, x, l, m-1) vil returnere riktig resultat

Oppsummering

1. **Rekursjon** – “*Splitt og hersk*”

– *bestem hva som må gjøres i basis tilfelle(r)*

– *konstruer (“hersk”) en løsning fra (rekursive) løsninger for (“splitt”) noen mindre instanser*

2. *Enhver induktiv datatype (nat, int, lister, trær, ...) gir opphav til rekursive algoritmer*

3. *Rekursjon vs. iterasjon (rekursjon implementeres iterativt med bruk av stabel)*

4. **Korrekthet**

– *bestem rekursjons-invarianten*

- *verifiser at basistilfelle(r) etablerer invarianten*

- *under antakelse at rekursive kall etablerer invarianten, vis at konstruksjonen vil opprettholde den*